

Oponentský posudok bakalárskej práce Adély Sychrovej *Mediální diskurzy sexuálního obtěžování v českých společenských časopisech* (Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy, Praha, 2018, vedúca práce: Mgr. Magdaléna Šťovičková Jantulová)

Adéla Sychrová v Úvode práce jasne formuluje, prečo tému považuje dôležitú a v akom kontexte (slabé tematizovanie sexuálneho obťažovania v Česku a zároveň jeho nová tematizácia pomocou kampane Me Too) si ju vyberá. Hneď v úvode tiež formuluje výskumnú otázku (tú pritom konkretizuje v Metodologickej časti) a tak umožňuje čitateľom a čitateľkám jasné sledovanie svojho zámeru v práci.

V Teoretickej časti autorka ukazuje, že svojej téme vládne veľmi dobre. Naštudovala nielen nevyhnutnú literatúru, ale aj takú, ktorá jej umožňuje chápať sexuálne obťažovanie ako fenomén súvisiaci s širšími mocenskými vzťahmi v spoločnosti, jej dejinami a politikou. Prácu zbytočne nepreťažuje (možným) dlhým výkladom o chápaní rodu (genderu), ale veľmi kvalifikovane pojednáva predovšetkým o hlavnom pojme – o sexuálnom obťažovaní. Tu oceňujem nuansované uchopenie príčin bagatelizácie sexuálneho obťažovania v Českej republike, v ktorom využíva poznatky výskumného tímu z Fakulty humanitních studií, ktoré vyšli v publikácii *Vyvlastněný hlas* (2015; s. 16 – 17) a jasne tiež vysvetľuje, prečo je termín „sexuální harašení“ neprijateľný. V podkapitole týkajúcej sa médií autorka dobre objasňuje ich socializačnú rolu aj ich zodpovednosť v nastoľovaní agendy a rámcovaní udalostí; tu sa prikláňa k mediocentrickému chápaniu pôsobenia médií (s. 23). Dôležité je tiež to, že autorka si všíma nielen rodové (genderové) nerovnosti, ale píše tiež o tom, že symbolická anihilácia vybraných subjektov v médiách sa môže tiež týkať rôznych marginalizovaných skupín či jednotlivcov identifikovaných ako patriacich do týchto skupín (s. 22).

Moja menšia kritická výhrada sa týka konštatovania, že mediálne analýzy prípadov sexuálneho obťažovania neexistujú, resp. sú sporadické. To je do istej miery pravda. Autorka sa však v tomto prípade spolieha len na jeden text – hoci z rešpektovaného akademického časopisu *Women's Studies International Forum*, z roku 2013 - , ktorý, domnievam sa, nemusí byť už reprezentatívny.¹

Metodologická časť je spracovaná veľmi dobre. Autorka jasne vysvetľuje špecifickú a analytické postupy kritickej diskurzívnej analýzy (ďalej aj KDA), uvedomuje si tiež to, že KDA umožňuje existujúce mocenské vzťahy kritizovať (s. 29). Výber vzorky je tiež dostatočne ozrejmnený. Vzorku vybranú na základe čítanosti médií (*Respekt* a *Reflex*), ich predpokladanej symbolickéj moci a tiež na základe ich odlišného ideologického ukotvenia, ktoré sú podrobne diskutované (s. 30 – 32), považujem za dobre zvolenú.

Samotná analýza vychádza z predpokladu, že je to práve neexistencia či nejednotnosť definície (s poukazom na sociálnu prax môžeme povedať: neexistencia konsenzu o závažnosti) sexuálneho obťažovania, čo podnecuje diskurzívny zápas (s. 34). Autorka na

---

¹ Pozri niekoľko aktuálnejších príspevkov publikovaných najmä vo „vlajkovom“ časopise *Feminist Media Studies*: Blumell, L. E., & Huemmer, J. (2017). Silencing survivors: how news coverage neglects the women accusing Donald Trump of sexual misconduct. *Feminist Media Studies*, 17(3), 506-509. doi:10.1080/14680777.2017.1304714; Gunnarsson, L. (2018). “Excuse Me, But Are You Raping Me Now?” Discourse and Experience in (the Grey Areas of) Sexual Violence. *NORA - Nordic Journal of Feminist and Gender Research*, 26(1), 4-18. doi:10.1080/08038740.2017.1395359; Harp, D., Grimm, J., & Loke, J. (2017). Rape, storytelling and social media: how Twitter interrupted the news media's ability to construct collective memory. *Feminist Media Studies*, 1-17. doi:10.1080/14680777.2017.1373688; Lokot, T. (2018). #IAmNotAfraidToSayIt: stories of sexual violence as everyday political speech on Facebook. *Information, Communication & Society*, 21(6), 802-817. doi:10.1080/1369118X.2018.1430161; Zarkov, D., & Davis, K. (2018). Ambiguities and dilemmas around #MeToo: #ForHow Long and #WhereTo? *European Journal of Women's Studies*, 25(1), 3-9. doi:10.1177/1350506817749436

prvých stranách svojej analýzy veľmi dobre ukazuje, ako výber lexikálnych prostriedkov a ich vzájomné odlišovanie môžu utvárať diskurz bagatelizujúci existenciu sexuálneho obťažovania a zároveň môžu utvárať diskurz postulujúci existenciu (škodlivého) súboja pohlaví (v prípade týždenníka *Reflex*). Výborná je tiež analýza legitimizačných postupov *Respektu* (s. 37). Adéla Sychrová ďalej ako hlavný prvok diskurzu sexuálneho obťažovania vo vybranej vzorke identifikuje reprezentácie dvoch hlavných typov aktérov – obetí a páchatel'ov a analýza týchto reprezentácií tvorí jadro analytickej časti. Je škoda, že analýza reprezentácie Česka v porovnaní s inými štátmi vo vzťahu k sexuálnemu obťažovaniu zostala viac načrtnutá než dopracovaná. Inak si myslím, že by výborne nadviazala na existujúce analýzy, ktoré Česko ukazujú ako domnelý „ostrov zdravého rozumu“ v svete „zachvátenom politickou korektnosťou“.²

Autorka všade v práci ukazuje schopnosť čítať mediálne texty pozorne a vnímať ich strategické prvky. Nie som si však istá, či autorka celkom doceňuje prístup kritickej diskurzívnej analýzy. Presnejšie: tým, že v analytickej časti (na rozdiel od detailnej metodologickej časti) neodkazuje na postupy KDA a nepoužíva na označenie toho, čo v analyzovaných textoch, nachádza, práve termíny KDA, tak nie je zrejmé, kde konkrétne sa uplatňuje špecifický prístup KDA. Mohla by autorka na obhajobe na aspoň dvoch ňou vybraných konkrétnych príkladoch ukázať, kde a ako využíva deskripciu, interpretáciu a napokon explanáciu (por. s. 33)?

Ďalej by som sa autorky rada spýtala, čo to znamená, že *Respekt* aj *Reflex* sú „kapitalistické časopisy“ (s. 42 a 44). Moja otázka nemá za cieľ diskvalifikovať toto označenie celkovo, ale žiada o podrobnejšie vysvetlenie celej úvahy stojacej za týmto označením. Predovšetkým by bolo dobré objasniť, aké zamlčané predpoklady sú obsiahnuté v tomto označení, ak z týchto predpokladov majú vo výsledku vyplynúť uvedené závery o konkrétnom zobrazení páchatel'ov sexuálneho obťažovania v oboch časopisoch (s. 42 a 44).

Na záver by som autorku chcela požiadať o rozvedenie jej záveru, že „diskurzy sexuálneho obťažovania již nejsou tak homogenní, jako tomu bylo dříve“ (s. 48). Aké konkrétne prvky rozrušujú existujúce diskurzy sexuálneho obťažovania? Aký sociálny (a teda interpretačný aj explanačný) kontext je pre toto rozrušenie zásadný?

Niekoľko poznámok týkajúcich sa formy: Z hľadiska písania by sa autorka mohla viac spoliehať na vlastné parafrázy naštudovanej literatúry; miestami sú citáty v teoretickej časti predsa len pomerne dlhé. Rozumiem však, že citátmi sa vyhýba možnému neprofesionálnemu akademickému konaniu. Z celkového vyznenia práce je ale zrejmé, že autorka rozhodne nevrší citáty jeden za druhým, ale svojej téme veľmi dobre rozumie a jej výklad je fundovaný.

Práci by prospela oprava drobností, napr.: Je dobré na označenie USA používať termín Spojené štáty americké, a nie Amerika. Takýmto metonymickým používaním sa zneviditeľňuje, že Amerikou sú aj štáty južnej a strednej Ameriky. Ďalej napr. je vhodné tiež v prípade feministických výskumníčov a výskumníkov používať oba rody (v češtine teda nielen „feminističtí badatelé“ /s.9/, ale presnejšie „feminističtí badatelé a badatelky“) – predsa len je v tomto poli prevaha žien a bolo by dobré ich prítomnosť tu nezneviditeľňovať.³ Ďalej, v prípade citovania nestránkovaného online materiálu je možné uviesť v bibliografickom

---

² Por. Beneschová, L. (2017). *Antifeminismus v kontextu sexuálního obtěžování*. Diplomová práca. Katedra genderových studií, Univerzita Karlova v Praze, Praha. Autorka tu však analyzovala stenografické záznamy parlamentných diskusií pri prijímaní antidiskriminačného zákona a ďalšej legislatívy.

³ Zoznámiť sa so stručnými návodmi ako písať s väčšou genderovou senzitivitou je možné in Valdřová, J., Knotková-Čapková, B., & Pačlíková, P. (2010). *Kultura genderově vyváženého vyjadřování* Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Dostupné na: http://www.msmt.cz/file/1546_1_1/

odkaze slovo „nestránkované“ bez nutnosti použitia vysvetľujúcej poznámky pod čiarou. – Pripomínam, že toto sú nedostatky skutočne drobné.

Práca netrpí žiadnymi „školáckymi“ chybami. Číta sa dobre, preukazuje veľmi dobré interpretáčne schopnosti autorky, a prináša – hoci parciálne (tejto parciálnosti si je autorka vedomá) – dôležité výskumné zistenia, ktoré by si zaslúžili ďalšie šírenie (napr. v podobe popularizačného článku v niektorom z názorových online médií - A2larm, Deník Referendum, Femag, feminismus.cz a i., podľa záujmu autorky).

Prácu odporúčam na obhajobu a navrhujem ju hodnotiť známku **výborne**.

Mgr. Ľubica Kobová, MA, PhD.

Praha, 4. 9. 2018